ÉCOLE NORMALE

EN HISTORIESKRIVNING SOM MÅSTE REVIDERAS.

Av HERBERT TINGSTEN.

I DAGENS NYHETER (16 och 17 jan.) har statssekreteraren d:r Börje Knös recenserat en bok av Hubert Bourgin, "De Jaurès à Léon Blum; l'École normale et la politique", som söker visa att École normale utvecklats "från vetenskaplig utbildningsanstalt till politisk plantskola". Recensionen, som väsentligen består i ett referat eller riktigare en utmärkt översättning av vissa delar av Bourgins bok, avslutas med ett fastställande av att Bourgin i stort sett har rätt. D:r Knös åberopar sig därvid dels på Romains bekanta romancykel, dels på en Briandbiografi av Suarèz, en författare av ungefär samma typ som Bourgin. Man får intrycket att Bourgins bok är en betydande saklig undersökning. Hos många läsare som hört talas om École normale som en av den franska kulturens elitinstitutioner måste Bourgins av Knös bekräftade tes väcka förvåning.

Denna förvåning försvinner, om man tar del av Bourgins arbete. Det är här ej fråga om en vetenskaplig undersökning, utan om en politisk stridsskrift. Som bekant finns i Frankrike en livaktig intellektuell grupp av extrema antidemokrater; en stor del av fascismens och nazismens idéer ha sitt ursprung, icke i den romerska andan eller den tyska "Blut und Boden", utan hos eleganta franska litteratörer. Man kan skilja mellan den katolska riktningen, vars främste pamflettist är Massis, och den riktning som i Action française funnit en samlingspunkt och i Charles Maurras en betydande ideolog. Till denna antidemokratiska grupp hör Hubert Bourgin, en av initiativtagarna till den starkt konservativa och på antisocialistisk propaganda inriktade Ligue civique, författare till några stridsskrifter mot republikanism och radikalism. Då denne man uppträder som kritiker av politiseringstendenser inom vetenskapen blir även den härdade förbluffad. Han besitter emellertid den form av spiritualitet som frodas bäst vid ett visst avkall på sanning och saklighet. Alla de föreställningar som sammansvetsa de franska reaktionärerna återfinnas hos Bourgin. De fula orden äro republikan, demokrat, marxist, jude och utlänning. Den som är republikan och demokrat är "anarkiserande", "antinationell". Den som är jude beskrives med de lätta antydningar om specifikt judiska egenskaper som tjänstgöra som lösenord bland antisemiter. Då Bourgin i varje demokrat och radikal ser en farlig, d. v. s. politiskt inriktad person — högeråskådning anses opolitisk — innebär hans tes i själva verket att École normale förvandlats från en konservativ till en radikal institution.

Låt mig, innan jag ingår på denna tes, med några citat förtydliga karaktäristiken av Bourgin. Han ser, liksom hela den reaktionära gruppen, i Dreyfusaffären ett slags modern motsvarighet till franska revolutionen; i slutet av 1700-talet påbörjades, i slutet av 1800-talet fullständigades förstörandet av det gamla goda Frankrike. Det antydes icke att Dreyfus var oskyldig, men väl att Dreyfusaffären var en olycka. Då det omtalas att Gustave Lanson slöt sig till dreyfusarderna säges detta visa "att han icke var bättre rustad mot anarkins angrepp än sina elever". Det talas om dreyfusardernas hat "mot varje lagskipande och militär ordning... mot varje återhållande och skyddande disciplin, mot varje auktoritet som innebär regel och lag..." Gång på gång klargöres att enligt Bourgin dreyfusardernas aktion var en attack mot ordningen och staten. Med samma regelbundenhet som utfallen mot dreyfusarderna återkomma utfallen mot judarna. Ordet "jude" uttalas med den aning av menande leende som vi nu även i Sverige börjat bli vana att äckla oss över. Bourgin fastslår en sociologisk lag, enligt vilken "semitismen är ursprunget till de revolutionära rörelserna".

Egentligen ha vi icke i Sverige nått det läge då man bör ha anledning att nedgöra böcker av denna typ. Men jag återvänder till Bourgins huvudtes. För att bevisa denna berömmer han ett flertal lärare vid École normale på 1880- och 1890-talen som objektiva och framstående vetenskapsmän. En del av lärarna under denna period brännmärkas däremot som radikaler och socialister. Därefter följa en rad kapitel, vari dels dessa senare lärare och andra radikala vetenskapsmän — utanför École normale — kritiseras, dels radikaler som för 40—50 år sedan studerat i École normale angripas. Bevisningen är alltså till själva sin metod fantastisk. I stort sett kontrasteras lärare för ett halvsekel sedan med elever som nu inta en ställning i franskt offentligt liv — icke i École normale. Blum och Thomas, som slutade skolan 1890 respektive 1899, få tjänstgöra som bevis på skolans politisering. Alltså skulle de i stort sett förträffliga lärarna uppfostra usla elever, och detta är ett bevis på att skolan är dålig! Om École normales utveckling sedan Bourgin var elev på 1890-talet finnas icke några uppgifter. Vidare kritiseras som nämnt en del av sekelslutets lärare och tjänstemän som radikala. Med andra ord: under sken av en redogörelse för École normale okvädar Bourgin en rad franska vetenskapsmän och politiker från Aulard och Durkheim till Blum och Herriot. Det vore precis lika rimligt om en svensk högerman som studerat i Uppsala omkring 1900 först berömde flertalet av dåtidens professorer, därefter angrep de fåtaliga radikala lärarna och slutligen, efter att ha konstaterat att t. ex. Engberg, Fogelqvist och Sandler varit Uppsalastudenter, förklarade att detta universitet förvandlats "från vetenskaplig utbildningsanstalt till politisk plantskola". Till falskspeleriet hör att Bourgin icke betonar att en rad radikaler utgått ur École normale redan för 70—80 år sedan och att en rad nu levande reaktionärer — bland dem han själv — åtnjutit undervisning i denna skola.

Karaktäristiken av enskilda vetenskapsmän och politiker fullbordar bilden av Bourgin såsom forskare i École normales historia. Vi ha i Sverige ännu icke någon prestation med vilken denna kan jämföras. Tänk er ett arbete däri alla vetenskapsmän som icke sympatiserade med nationalism och nazism behandlades som mindervärdiga, där en opinionsyttring för allmän rösträtt eller socialism blev ett bevis på samhällsfarlighet, där Knut Wicksell, Hägerström och Edén stämplades som naivister eller något ännu värre. Blott några exempel, som kunde mångfaldigas. Aulard beskylles för ovetenskaplighet, mysticism och sentimentalitet. Helt naturligt: han har visat upp att ett av den franska konservatismens klassiska verk, Taines "Origines", är fullt av grova misstag och baserat på otillräckligt källstudium. Halévy säges, för att använda recensentens översättning, vara en förkämpe för "engelsk radikalism, tysk-judisk marxism och moderniserad fransk revolutionsfilosofi". Halévy har skrivit några av de mest glänsande och grundligt dokumenterade arbeten som finnas över Englands historia sedan år 1800; han är marxist ungefär lika mycket som Harald Hjärne; vissa av hans arbeten äro märkliga bl. a. på grund av det starka betonandet av andra än ekonomiska synpunkter. Andler, som verkligen stod marxismen nära, men vars klarhet och vidsträckta kunskaper äro ryktbara, beskylles för "en ofantlig och oändlig dilettantism"; som stöd för detta omdöme anföres bl. a. att Andler uteslöt alla värdeomdömen ur sin undervisning för att i stället söka utreda händelsernas orsaker. Av Andlers utmärkta bok om bibliotekarien i École normale, Herr, har Bourgin tydligen dock profiterat. Seignobos, en av samtidens hårdast sakliga historieskrivare, framställes i samma anda. På vissa punkter har den svenske recensenten vantolkat Bourgin; så löst använder denne dock ej, såvitt jag kunnat finna, begreppet marxist, att han presenterar Durkheim och Brunschvicq som marxister (den förre säges vara ett slags socialist, vilket är en annan sak). Slutligen bör ihågkommas att en rad av de vetenskapsmän som åberopas som bevis på Bourgins tes icke haft att göra med École normale; de behandlas med motivet att de varit vänner till lärare i École normale.

Litteraturhistorikern Gustave Lanson, vilken under en tid var skolans rektor, hör till dem som Bourgin i huvudsak respekterar. Han var en av den krets som bildade Union civique år 1917 och kan sannerligen icke anklagas för radikalism. I sin lilla upplysande bok om École normale skriver emellertid Lanson för ett tiotal år sedan att "skolan är en liten spegel av Frankrike, alla kyrkor och alla partier äro där representerade... Alla åsikter äro fria, fria att vara så extrema, absoluta och våldsamma som hälst, men varje åsikt lämnar den rätt åt andra som den kräver för sig själv... Det finns här en sund och stark tradition, som intet dåligt inflytande av sederna utanför ännu lyckats försvaga". Detta uttalande är en auktoritativ dom över den tes som Bourgin uppställt.

Norrtäljedeputation hos socialministern.

Den vid länshögerns möte i Norrtälje tillsatta kommittén som på mötets vägnar skulle uppvakta socialministern rörande fritidsutredningens förslag om ny strandlag fullgjorde kl. 15 på tisdagsmiddagen sitt uppdrag. Deputationen bestod av riksdagsmännen R. Lundqvist i Rotebro, ordförande, och E. Thorell i Frösunda, distriktslantmätare Seth D. Silén och rådman J. Nordin, Norrtälje, samt kommunalordförande Konst. Wickman, Blidö, hemmansägare J. E. Österman, Rådmansö, och vattenrättsnämndeman Aug. Pettersson, Länna.

Deputationens ordförande vädjade till statsrådet att avstå från att framlägga proposition i ärendet, och att, om detta vore ofrånkomligt, i varje fall underkasta kommittéförslaget ingående beskärning och omarbetning, i vilken senare även mark- och strandägarparten borde få tillfälle att delta.

Se Roysfönstren

Bra strumpor billigt — Roys

Extra billigt

Irländska

Hellinnenäsdukar

Dam 1:40

Herr 2:95

pr ½ duss.

Sidenhuset

Näsduksavdelningen, nedre botten.

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.